

ДОКЛАД

**ОТ
ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА**

**СЪГЛАСНО ЧЛ. 50 ОТ НАРЕДБАТА ЗА
ОТРАБОТЕНИТЕ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИТЕ
НЕФТОПРОДУКТИ**

София

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	3 стр.
I. Основни положения в Наредбата	3 стр.
1. Цел на Наредбата	3 стр.
2. Обхват на Наредбата	3 стр.
3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла	4 стр.
II. Преглед на ситуацията в страната през 2020 г.	4 стр.
1. Организации по оползотворяване и лица, които изпълняват задълженията си индивидуално	4 стр.
2. Предприети мерки и действия, докладвани от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално.....	6 стр.
III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата.....	7 стр.
1. Пуснати на пазара масла.....	7 стр.
2. Генерирани и оползотворени отработени масла.....	7 стр.
IV. Изпълнение на заложената в Наредбата цел	8 стр.
Заключение	9 стр.

УВОД

Настоящият доклад се изготвя от Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) въз основа на събраните данни по Наредбата за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (Наредба), приета с ПМС № 352 от 27.12.2012, изм. и доп., бр. 60 от 20.07.2018 г.

Основната цел на доклада е да се направи извод за постигане на заложените в Наредбата цели, като се обобщи информацията за отчетната 2020 г. както за пуснатите на пазара масла, така и за оползотворените отработени масла (ОМ).

I. Основни положения в Наредбата

1. Цел на Наредбата

С Наредбата се определят изискванията както за пускането на пазара на масла, така и за разделното събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (ОН), като се регламентират:

- предотвратяването и ограничаването на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на ОМ и ОН;
- предприемането на мерки от лицата, които пускат на пазара масла, за разделно събиране, оползотворяване и/или обезвреждане на образуваните в резултат на тяхната употреба отработени масла без риск за човешкото здраве и околната среда;
- въвеждане и функциониране на екологосъобразна система за управление и контрол на дейностите по транспортиране и третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- информиране на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и за наличните системи за събиране, оползотворяване или обезвреждане;
- мерки, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т.ч. лицата, които пускат на пазара масла;
- случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти по цялата верига от тяхното събиране до третирането им, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране.

Наредбата регламентира и йерархията при третирането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти. Приоритетно е оползотворяването на отработените масла чрез регенериране. В случаите, когато техническите и икономическите условия не позволяват регенериране, отработените масла се изгарят с оползотворяване на енергията. При невъзможност за оползотворяване на ОМ по нито един от горепосочените методи, тогава се осигурява съхраняването и последващо предаване за обезвреждане.

2. Обхват на Наредбата

По смисълът на Наредбата "масла" са продукти, получени от базови минерални и/или синтетични масла и добавки и предназначени за използване в качеството на смазочни материали, среда за предаване на усилие и топлина, диелектрични и технологични течности, в т. ч.: моторни, компресорни, турбинни масла, течности за хидравлични трансмисии, масла за зъбни предавки, масла за обработка на метали, формовъчни и антикорозионни масла, електроизолационни масла.

„Отработено масло” е всяко смазочно или индустриално масло на минерална или синтетична основа, негодно за употреба по първоначалното си предназначение, като отработени моторни и трансмисионни масла, смазочни масла, турбинни и хидравлични масла.

„Отпадъчни нефтопродукти” са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси.

3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла

Съгласно Наредбата „Лице, което пуска на пазара масла” е физическо или юридическо лице, което е производител и/или вносител/, и/или лице, което въвежда на територията на страната от територията на друга държава - членка на Европейския съюз (ЕС), и/или лице, което закупува масла от ДАДРВВЗ при тяхното освобождаване, и предоставя масла на друго лице срещу заплащане или безплатно, и/или ги използва като част от търговска, производствена или професионална дейност с цел продуктите да бъдат разпространени или използвани на територията на Република България.

Лицата, които пускат на пазара масла, са отговорни за оползотворяването на отработени масла в количество (в тонове) не по-малко от 40 на сто от количеството (в тонове) масла, пуснати от тях на пазара на Република България през текущата година.

Целта по оползотворяване се изпълнява ежегодно до 31 декември на съответната отчетна година. За изпълнение на нормативно заложените цели по оползотворяване се зачита изпращането на отработени масла от територията на нашата страна към територията на друга държава – членка на ЕС и/или изнасянето им извън територията на ЕС с цел оползотворяване, ако превозът е извършен при спазване изискванията на Регламент (ЕО) №1013/2006 и е налице доказателство, че операцията по оползотворяване е извършена при условия, равностойни на изискванията в Наредбата. Не се зачита за изпълнение на целта оползотворяването на отпадъчни нефтопродукти, на масла с изтекъл срок на годност, които не са били в употреба и на отработени масла, пристигнали на територията на нашата страна от друга държава – членка на ЕС и/или внесени от друга държава по реда на Регламент (ЕО) №1013/2006.

II. Преглед на ситуацията в страната през 2020 г.

Данните събрани по Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (Наредбата №1) се използват за отчитане на постигнатите национални цели по оползотворяване/рециклиране на отпадъци по Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и всички Директиви в сектор ”Отпадъци”. Информацията за количествата образувани, събрани и третирани отработени масла се получава съгласно изискванията на съответните годишни отчети , предоставени на ИАОС в нормативно заложените срокове.

Съгласно разпоредбите на Наредбата за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, лицата пускащи на пазара масла, подават информация в ИАОС за количествата пуснати на пазара, изнесени и/или изпратени от територията на страната към територията на друга държава - членка на ЕС по тримесечни периоди съгласно образец, Приложение №1 от Наредбата.

1. Организации по оползотворяване и лица, които изпълняват задълженията си индивидуално

Лицата, които пускат на пазара масла, изпълняват задълженията си индивидуално или чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване (ООп). По

смисъла на Наредбата "Организация по оползотворяване на отработени масла" е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон или съгласно националното му законодателство, което не разпределя печалба и което управлява и/или самостоятелно извършва дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отработени масла.

През отчетната 2020 г. разрешения имат седем организации по оползотворяване на отработени масла:

1. „Ойл рециклейшън“ ЕООД
2. „Лубрика – екологични дейности“ ЕООД
3. „Екоривейс ойл“ АД
4. „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД
5. „Норд масла“ ЕАД
6. „Еко ойл ресурс“ ЕООД
7. „Алфа рисайклинг“ ООД

Две лица притежават разрешения за индивидуално изпълнение на задълженията:

1. „Омникар - БГ“ ЕООД
2. „Инса“ ЕООД

Лицата, които не изпълняват задълженията си индивидуално и не членуват в ООп, заплащат продуктова такса в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като събраните средства се разходват за проекти и обекти по управление на отпадъците.

Общите приходи постъпили в ПУДООС по ЗУО през 2020 г. се равняват на 3199318,28 лв. На Фигура 1 е изобразено дяловото разпределение (в %) на събраните продуктови такси за масово разпространените отпадъци (МРО).

Фигура 1

Източник: ПУДООС

Сумата от заплатените продуктови такси в ПУДООС за масла през 2020 г. е на стойност 39 175,44 лв., което представлява 1 % от събраните средства за МРО.

2. Предприети мерки и действия, докладвани от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално

Съгласно Наредбата, ежегодно, до 31 март лицата, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално и организациите по оползотворяване на масла представят на изпълнителния директор на ИАОС информация за предходната година относно:

◇ Предприети мерки за организиране на събирането и оползотворяването на отработени масла през годината :

- изградена е система от пунктове за временно съхранение на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приемащи отпадъци на нефтена основа от населението и автомобилните сервизи;

- сключени са договори с фирми, притежаващи разрешения или регистрационни документи по ЗУО за събиране, транспортиране и оползотворяване на ОМ;

- сключени са договори с лица, при чиято дейност се образуват ОМ, в т.ч. автосервизи, в които се извършва смяна на масла и предоставяне на оборотни съдове (варели) за събиране на отработените масла;

- сключени са договори с търговци на дребно, дистрибутори на масла и сервизи, които желаят да приемат обратно ОМ в своите обекти, като се осигуряват необходимите приемателни резервоари и се организира на извозването на събраните отработени масла;

- сключени са договори с кметове на общини за съвместна дейност за събиране и оползотворяване на ОМ в тези общини;

- поддържане на интернет – сайт, от който лицата, които искат да се освободят от събраните количества ОМ, могат да получат информация за изградените системи за събиране на отработени масла.

◇ Мерки, които са били взети в случай на временно прекъсване на събирането или намаляване количеството на събраните отработени масла и тяхното последващо третиране:

- внедрена е софтуерна система за следене количествата на маслата, които са пуснати на пазара, както и на оползотворените ОМ;

- оползотворяване на ОМ от повече от една преработваща компания;

- проучени са възможности за износ на ОМ за оползотворяване извън страната.

◇ Предприети действия за информиране и привличане на потребителите в прилаганата система за събирането на отработени масла, включително проведените информационни кампании:

- организирани са информационни кампании сред населението;

- проведени са срещи с дистрибутори на свежи масла с цел разяснения на законодателството в областта на управлението на ОМ;

- разпространени са рекламни и информационни материали с цел популяризиране на мерките за екологосъобразно управление на ОМ;

- сключени са договори с медии с цел популяризиране на организираното разделно събиране на отработените масла, излъчване на информационни клипове;

- проведени са семинари за обучение и работни срещи с участие на заинтересовани лица от обществеността – от индустрията, от домакинствата, от училищата.

◇ Мерки за привличане на лицата, които пускат на пазара масла в организациите по оползотворяване:

- разработване на типов договор, еднакъв за всички фирми, които желаят да сключат договор с организацията;

- провеждане на индивидуални срещи и предоставяне на разяснителни материали на лица, пускащи на пазара свежи масла;

- съдействие на членовете на организацията, свързано със законодателството или регистрирането в Публичния регистър на лицата, пускащи на пазара масла

- ◇ Резултати от дейността по изпълнение на задълженията по Наредбата:
- всички лица, изпълняващи задълженията си индивидуално са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ;
 - организациите по оползотворяване също доказват изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ през отчетната година.

III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата

1. Пуснати на пазара масла

Съгласно Наредбата "пускане на пазара на масла" е първото предоставяне на масла на разположение на друго лице срещу заплащане или безплатно като част от търговска или професионална дейност с цел продуктът да бъде разпространен на територията на Република България и/или използван като част от търговска, производствена или професионална дейност.

На Фигура 2 е представено дяловото разпределение на пуснатите на пазара масла. По данни, получени в ИАОС от задължените лица и ПУДООС съгласно Наредбата, общото количество на пуснатите на пазара масла за 2020 г. е 33 661,026 т, като членовете на организациите по оползотворяване са пуснали на пазара 30 455,880 т масла, лицата изпълняващи индивидуално задълженията си – 3 143,940 т, а лицата заплатили продуктова такса 61,210 т.

Фигура 2

Източник: ИАОС

2. Генерирани и оползотворени отработени масла

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране и третиране на производствени и опасни отпадъци, предоставят годишни отчети по образец съгласно приложенията на Наредба № 1.

За изпълнение на целта по оползотворяване на отработени масла на национално ниво, ИАОС обобщава получената информация по кодове за отработени масла съобразно Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците.

Съгласно събраната и обобщена в ИАОС информация, през 2020 г. са оползотворени 14 686,002 т ОМ, от които 12 835,317 т чрез регенериране и 1 850,685 т по други методи.

В резултат на регенерирането на ОМ са получени продукти - смазки, гудронен битум, тежко гориво, консервационни смазки, базови масла и др.

През годината са оползотворени и 3 069,985 т отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, чиито кодове по Наредба №2 от 23 юли 2014 г. за класификация на отпадъците не са част от Регламента на статистиката – трюмови масла от речно корабоплаване; трюмови масла от други видове корабоплаване; отпадъци, съдържащи масла и нефтопродукти; масла и концентрати от сепариране/разделяне, които са зачетени за изпълнение на целите на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално и ООп.

IV. Изпълнение на заложената в Наредбата цел

Лицата, които пускат на пазара масла са отговорни за оползотворяването на отработени масла в количество (в тонове) не по-малко от 40 на сто от количеството (в тонове) масла, пуснати от тях на пазара на Република България през текущата година.

Съгласно данните за пуснатите на пазара масла и оползотворените отработени масла, постигнатата национална цел по оползотворяване през 2020 г. е 43,63% .

На Фигура 3 е изобразено съотношението между заложената и изпълнената цел по оползотворяване на ОМ на национално ниво за целия период от влизане в сила на нормативен акт за управление на отпадъците от отработени масла.

Фигура 3

Заклучение

От събраната и обработена информация за 2020 г. могат да се направят следните заключения:

1. На територията на страната има седем действащи организации по оползотворяване на ОМ и две дружества, притежаващи разрешения за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата.

2. Всички лица, изпълняващи задълженията си индивидуално, както и организациите по оползотворяване на ОМ са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ и са постигнали заложените в Наредбата цели.

3. Постигнатата цел по оползотворяване на ОМ на национално ниво е 43,63%.